

**Sameparlamentarikerkonferansen samlet i Tråante/Trondheim den 7. februar 2017 behandlet
temaet sannhet og forsoning for det samiske folket og uttaler følgende:**

Vi påpeker at samene som ett folk og urfolk, i både nasjonal og grenseoverskridende perspektiv, har retten til selvbestemmelse og rett til å kjenne egen historie, eksistere som ett samisk folk, og bestemme over egen utvikling og prioriteringer;

Vi understreker at samene er ett folk bosatt i statene Finland, Norge, Russland og Sverige som i forskjellig grad har vært, eller fortsatt er, utsatt for assimileringprosesser av de respektive statene og som oppfattes negativt av det samiske folket og sivilsamfunn på nasjonalt og internasjonalt nivå;

Vi fremhever at de respektive statenes assimileringprosesser har rammet samene på kollektivt og individuelt nivå både i nasjonalt og grenseløst perspektiv, som ett folk, urfolk og minoritet, på tvers av geografi, alder, kjønn og individer med særskilte behov, og innenfor sivile, politiske, økonomiske, kulturelle og sosiale rettighetsområder;

Vi erkjenner at vi fremdeles ikke har oppnådd reell likestilling og likeverd mellom det samiske folk og majoritetsbefolkningene i de respektive statene;

Vi påpeker at statlig assimileringpolitikk overfor det samiske folk har forhindret utviklingen og oppnåelsen av reell likestilling og likeverd mellom det samiske folk og de øvrige sivilsamfunn på lokalt, nasjonalt, regionalt, grenseoverskridende og internasjonalt nivå;

Vi påpeker videre behov for at kulturelt tilpassede prosesser igangsettes som garanterer kompetanse og kjennskap til samiske forhold, for å avdekke og dokumentere historiske og eksisterende assimileringprosesser og -politikk overfor det samiske folk og som kan avdekke hvilke konsekvenser slike prosesser og politikk kan ha hatt og har fremdeles for det samiske folket, for dagens og fremtidige generasjoner. For å kunne oppnå forsoning, må vi først gjennomgå en sannhetsprosess;

Vi fremholder at aksept, erkjennelse og forsoning ikke bare handler om forholdet mellom samer og ikke-samer, men i like stor grad om aksept og erkjennelse om at assimileringen rammet ulike samer og ulike samfunn ulikt. Det er behov for økt åpenhet om mangfold og ulikheter i samers og samiske lokalsamfunns erfaringer, fortellinger og virkelighetsbeskrivelser knyttet til assimilering og dagens virkelighet;

Vi ser viktigheten i å igangsette forsoningsprosesser som bærer på de negative konsekvensene og utvikling påført det samiske folket, både på kollektivt og individuelt nivå, gjennom assimileringprosesser. Vi forventer at sannhets- og forsoningsprosessen dessuten fører til oppreisning for det samiske folk;

Vi vedtar å kartlegge allerede igangsatte sannhet og forsoningsprosesser og støtter dette.

Vi oppfordrer de respektive statene, i samråd med de respektive sameting å bli enig om metoder og vilkår for å igangsette sannhets- og forsoningsprosesser, enkeltpersoner skal på frivillig basis kunne delta i prosessen og få tilbud om psykisk støtte underveis, og at det avsettes tilstrekkelige menneskelige, tekniske og finansielle ressurser til slikt arbeid;

Vi viser til arbeidet i Sannhets- og forsoningskommisjonen i Canada og kommisjonens rapport og resultater og oppfølging av dette arbeidet på nasjonalt nivå og blant urfolk selv, som på mange måter kan trekkes frem som et godt eksempel og veiviser for fremtidige samiske sannhets- og forsoningsprosesser i samiske områder og i de nordiske land.

Vi forplikter oss til å informere om utviklingen av sannhets og forsoningsprosesser, og til å bidra til at slike prosesser igangsettes nasjonalt, og i grenseoverskridende regi der det er nødvendig;

Vi forventer at formålet med sannhets- og forsoningsprosessen er å granske og dokumentere historisk undertrykkelse og overgrep og brudd på menneskerettigheter, avklare hvordan dette i dagens situasjon påvirker det samiske folk og våre samfunn, samt foreslå hvordan forholdet mellom det samiske folk, statene og samene seg imellom kan styrkes;

Vi forventer også at resultatet fra sannhets- og forsoningsprosessene skal være at statene tar ansvar og i samråd med sametingene, styrker samenes stilling som folk i de nordiske landene

Vi hevder at for å oppnå reell likestilling og likeverd må de internasjonalt aksepterte og bindene menneskerettigheter og urfolksrettigheter respekteres og implementeres på lokalt, nasjonalt, regionalt, grenseoverskridende og internasjonalt nivå, spesielt urfolkserklæringen;

Sámeparlamentarihkarkonferánsa, čoagganan Tráantes guovvamánu 7. b. 2017 meannudii fáttá duohtavuohta ja soabadeapmi sámi álbmoga várás ja cealká čuovvovačča:

Mii čujuhit ahte sámiin go lea sierra álbmot ja eamiálbmot, sihke našunála ja rájárasttideaddji perspektiivvas, lea iešmearridanvuoigatvuohta ja lea vuoigatvuohta dovdat iežaset historjjá, eallit sámi álbmogin, ja mearridit sin iežaset ovdáneami ja vuoruhemiid;

Mii deattuhit ahte sámit lea okta álbmot geat ássat stáhtain Norga, Ruošša, Ruotta ja Suopma, geat iešguđege dásis leat leamaš, dahje ain leat, gártan vásihit assimilašuvdnaproseassaid guoskevaš stáhtain ja maid sámi álbmot ja siviila servodat atnet fuotnin našunála ja riikkaidgaskasaš dásis;

Mii deattuhit ahte guoskevaš stáhtaid assimilerenproseassat leat čuohcan sámiide oktasaččat ja individuála dásis sihke našunála ja rájárasttideaddji perspektiivvas, go lea okta álbmot, eamiálbmot ja veahádat, rastá geografii, agi, sohkabeali ja indiviidat geain leat sierra dárbbut, ja siviila, politihkalaš, ekonomalaš, kultuvrralaš ja sosiála vuoigatvuođasurggiid siskkobealde;

Mii deattuhit ahte mii eat vel ge leat olahán duohta dásseárvvu ja ovttáárvosašvuođa sámi álbmoga ja majoritehta álbmoga gaska guoskevaš stáhtain;

Mii čujuhit ahte stáhta assimilerenpolitihka sámi álbmoga guovdu lea hehtten ovdáneami ja duohta dásseárvvu ja ovttáárvosašvuođa juksama sámi álbmoga ja muđui siviila servodaga gaska báikkálaččat, nationála dásis, guovlulaččat, rájaid rastá ja riikkaidgaskasaš dásis;

Mii čujuhit viidáseappot ahte lea dárbu álggahit kultuvrralaččat heivvolaš proseassaid, mii dáhkida sámi áššedovdamuša maiguin buktit albmossii ja duođaštit historjjálaš ja dálá assimilerenproseassaid ja- politihka sámi álbmoga guovdu ja makkár váikkuhusat dain proseassain ja politihkas lea leamaš ja lea sámiide ovdeš, dálá ja boahhtevaš buolvvaide. Jus galgá joksat soabadeami, de fertet vuos čađahit duohtavuođaproseassa.

Mii čuoččuhit ahte dohkkeheamis, dovddasteamis ja soabadeamis ii leat sáhka dušše sápmelaččaid ja majoritehta álbmoga gaskavuođas, muhto seamma ollu das ahte dohkkehit ja dovddastit ahte assimileren váikkuhii iešguđet sápmelaččaid ja servodagaid iešguđet láhkái. Mii dárbašit eanet rabasvuođa sápmelaččaid ja sámi báikegottiid mánggabeallásaš ja iešguđetlágán vásihusain, mitalusain ja duohtavuođa čilgehusain assimilerema ja otná duohtavuođa ektui;

Mii oaidnit ahte deatalaš lea álggahit soabadanproseassaid mat buhtadit daid negatiivvalaš váikkuhusaid ja ovdáneami mat leat čuohcan sámi álbmogii, sihke oktasaččat ja individuála dásis, assimilerenproseassaid bokte. Mii vuordit ahte duohtavuođa- ja soabadanproseassa maid dagaha buhtadeami sámi álbmogii;

Mii mearridit kártet jo álgán duohtavuohta- ja soabadanproseassaid ja doarjut daid.

Mii ávžžuhit guoskevaš stáhtaid, ovttasráđálaččat soahpat vugiid ja eavttuid iešguđet sámedikkiin, álggahit duohtavuođa ja soabadanproseassaid, maidda searvan ovttaskas olbmuide galgá leat eaktodáhtolaš ja sidjiide galgá addit vuoigatvuođa ja psyhkalaš doarjaga, ja ahte mii bidjat doarvái olmmošlaš, tehnikkalaš ja ruđalaš návccaid dákkár bargui;

Mii čujuhit Canada duohtavuohta ja soabadanlávdegotti bargui ja dán barggu bohtosiidda ja čuovvoleapmái našunála dásis ja álgoálbmogiid gaskkas, mii mángga dáfus lea buorren ovdamearkan ja mállen maiddá boahhtevaš sámi duohtavuođa ja soabadanproseassaide sámi guovlluin ja davviriikkain;

Mii geatnegahttit iežamet juohkit dieđuid duohtavuodá ja soabadanproseassaid ovdáneami birra, ja váikkuhit dan ahte dán lágan proseassat álggahuvvojit nátionála dásis, ja rájaid rastá gokko lea dárbu;

Mii vuordit ahte duohtavuodá ja soabadanproseassaid ulbmil lea suokkardit ja duođaštit historjjálaš vealaheapmi ja vuoigatvuodáid rihkkumiid, čilget mot dát váikkuhit sámi álbmogii ja min servvodagaide dálá dilis ja evttohit mot sáhtašii buoridit oktavuodá gaskkal sámiid ja stáhtaid ja sámiid gaskkal siskkáldasat;

Mii vuordit maiddá ahte duohtavuodá ja soabadanproseassaid boadusin livččii ahte stáhtaid ovddasteaddjit váldet ovddasvástádusa ja ovttasráđiid sámedikkiiguin nannejit sámiid sajádaga álbmogiin davviriikkain;

Mii čuoččuhit ahte jos mii galgat juksat duohta dásseárvvu ja ovttárvosašvuodá, de fertejit riikkaidgaskasaččat dohkkehuvvon ja čadni olmmošvuoigatvuodá ja álgoálbmotvuoigatvuodá gudnejahttojuvvot ja searvvahuvvot báikkálaččat, nátionála dásis, guovlulaččat, rájaid rastá ja riikkaidgaskasaš dásis, erenomážit eamiálbmotjulggaštus;

**Sää'mparlame'nttii'kkí konfere'nss, noorõõttám Trondheimist tä'lvvmannu 7. pee'v 2017,
kíõtt'tõõli ää'sš tuõttvuõtt da suávtõõllmõš sää'm meer vääras da tuátt tän nalla:**

Mij vi'jttjep, što sä'mmlain lij jiõčč meeran da alggmeeran nu'tt meersaž gu pá'jjel raaji perspektiivást
jiõččmeä'rreemuviõggádvuõtt da lij vuõiggádvuõtt tobddád jii'jjes historia, jie'lled sää'm meeran da
tu'mmeed jii'jjes õuddnummuž da priorisástmõõžži pirr;

Mij teáddlánji pu'httep õu'dde, što sä'mmla lie Taarrjânnmest, Ruõššjânnmest, Ruõccjânnmest da
Lää'ddjânnmest jâlstei õhtt meer, káá'tt jee'res taa'zzin lij jouddâm le'be õinn joudd jie'lled
assimilaatioprose'e'ssi se'st peäggum riikkin. Tán ää'sš sä'mmla da meerõhttsažká'dd á'ne neeu'res
ä'sšen meersaž da meeraikõskksaž tää'zzest;

Mij teáddlánji pu'httep õu'dde, što peäggum riikki assimilaatioprose'e'ss lie kuõskkâm sä'mmlaid
õhttsanji da privat oummu tää'zzest nu'tt meersaž gu pá'jjel raaji perspektiivást. Sä'mmla lie õhtt
meer, alggmeer da uu'ccbõs, káá'tt juákkáatt geograafianji, ee'jj, sooggebe'la da privat oummi
mie'ldd, koin lie jee'resnallšem taarb, da kook ko'lle siviil-, meersaž-, poliittlaž, tääl'laž, kulttuurlaž da
sosiaal'laž vuõiggádvuõđi sizz;

Mij teáddlánji pu'httep õu'dde, što mij jeä'p leákku veäl tää'vtam tuõđlaž tää'ssäärv da
õõutverddsážvuõđ sä'mmlai da jäänbõsmeeraí kõ'skķe Taarrjânnmest, Ruõššjânnmest,
Ruõccjânnmest da Lää'ddjânnmest;

Mij vi'jttjep, što riikki assimilaatiopoliitikk kuõskke'la sä'mmlaid lij häittam õuddnummuž da tuõđlaž
tää'ssäärv tää'vtummuž sä'mmlai da jee'res meerõhttsažká'dd kõ'skķe pääiklanji, meersanji,
voudlanji, pá'jjel raaji da meeraikõõsk;

Mij vi'jttjep õinn, što lij tarbb altteed kulttuurlánji šiõttlõs prose'e'ssid, kook stää'ne sää'm
ä'sštobddmõõžž, koin vuei'ttep pu'htted õu'dde da tuõđsted historiaarlaž da ánn'jõž
assimilaatioprose'e'ssid da -politiikk kuõskke'la sä'mmlaid da mõõn nallšem vaaiktõõžž täin prose'e'ssin
da politiikkást lie leämmaž da lie sä'mmlai ääi'jbuž, ánn'jõž da pue'tti puõlvvõõggid. Jos mie'rren lij
suávadvuõtt, šádd vue'sšen mõõnnád tuõttvuõttprose'e'ss čõõđ.

Leä'p tõn miõlást, što priimm'mest, tobdstummšest da suávtõõllmest ij leákku saakk tá'lķ sä'mmlai da
taarrlai kõõskin kõskkneez, pe'ce seämma jiânnai tõ'st, što álgg priimmád da tobdsted, što
assimilásttmõš vaaikti juõ'kķ sä'mmli'žze da õõutstõ'sse määngnalla. Mij taarbšep jäänab
äävmiõllsažvuõđ sä'mmlai da sää'mpäi'kķ-koo'ddi määngai da jee'resnallšem tobddmi, mu'sttlõõzzi
da tuõttvuõđ čiõlgtummuž assimilásttmõõžž da tá'bbja tuõttvuõđ pirr;

Mij kíõččáp tá'rķken altteed suávadvuõttprose'e'ssid, kook keä'ppee täid negatiivlaž vaaiktõõžžid da
õuddnummuž nu'tt õhttsanji gu privat-tää'zzest assimilaatioprose'e'ssi pääi'k. Mij vue'rddep, što
tuõttvuõtt- da suávadvuõttprose'e'ss pohtt še pue'rõõžž sä'mmlaid.

Min tu'mmeep kaart'ted ju'n álggam tuõttvuõtt- da suávadvuõttprose'e'ssid da tuärjjeed tõid.

Mij táttap kõõččmõõžžást áárrai riikki suáppâm naa'lid da oudldõõžžid õõutsâá'jest juõ'kķ
Sää'mtee'gģin tuõttvuõtt- da suávadvuõttprose'e'ssi altteem diõtt, koid vuässõõttmõš privatoummi
álgg lee'd luõváld va'lljeemnalla da sí'jjid álgg u'vded jiõggsaž da psyklaž tuärj, da što mij piijjâp
nokk inhimil'laž, teeknlaž da tääl'laž resuursid nákam tuõjju;

Mij vi'jttjep Kanada tuõttvuõtt- da suávadvuõttlu'vddká'dd tuâj árra da tõn pu'htma da
vuáppmõ'sše meersaž tää'zzest da alggmeeraí kõõsk, káá'tt lij määngnalla kudd oudmiárkkân da
mallân še pue'tti sä'mmlai tuõttvuõtt - da suávadvuõttprose'e'ssid sää'mvuu'dest da Tá'vjjânnmin;

Mij oõlgtep, što jue'kķep teáđaid tuõttvuõtt- da suávâdvuõttprosee'ssi õuddnummšest, da vaaiktep tõõzz, što tän nallšem prosee'ssid alteet meersaž tää'zzest da pâ'jjel raaji taarb mie'ldd;

Mij vue'rddep, što tuõttvuõtt- da suávâdvuõttprosee'ssi mie'rren lij smiõttâd da tuõđsted historlaž čârstummuz da vuõiggâdvuõđi vuâstta tuejjummuž, čiõlgted mä'htt tak vaaikte sä'mmlaid da mij õõutstõ'sse ânn'jõž vue'jjest da e'tkķeed mõõn nalla vuaitče oudeed õhttvuõđ sä'mmlai da riikki kõõsk di sä'mmlai kõskkvuõđâst;

Mij vue'rddep še, što tuõttvuõtt- da suávâdvuõttprosee'ssi pu'httmen riikki e'tkķeei kue'dde va'steemvuõđ da õõutsâ'jest Sää'mtii'gģin raavee sä'mmlai sââ'j Tâ'vvjânmin;

Mij teäddlânji pu'httep õu'dde, što jos mee'st šâdd tää'vted tuõđlaž tää'ssarv da õõutverddsazvuõtt, šâdd meeraikõõsk primmum da čõõnni oumažvuõiggâdvuõđid da alggmeervuõiggâdvuõđid ci'sttjed da suâvlded pääiklanji, meersanji, vooudlanji, pâ'jjel raaji da meeraikõõsk, jeä'rben alggmeerčõõđtõõzz;

Sämiparlamiänttárij konferens, čokkânâm Ruándimist kuovâ máánu 7. peeivi 2017, kiedâvusâi fááadá tuotâvuotâ já sovâdâttâm säämi aalmug várás já paahud čuávvo:

Mij čujottep, ete sámmilij lii jieijás aalmugin já algáaalmugin sehe aalmuglii ete raajijd rastalditte uáinust jiešmeridemvuoigádvuoatá já lii vuoigádvuoatá tubdâđ jieijás historjá, eelliđ sámmiláš aalmugin já meridiđ jieijás ovdánmist já prioristmijn;

Mij tiáduttep, ete sámmiliih láá Taažást, Ruošást, Ruotást já Suomást ásse ohtá aalmug, mii sierá taasijn lii kolgám teiká ain kalga tubdâđ suddáluttemprosesijđ mainášum staatáin. Taam áäši sámmiliih já aalmuglášohtsáškode aneh hyeni áššin aalmuglii já aalmugijkoskásii táásist;

Mij tiáduttep, ete mainášum staatái suddáluttemproseseh láá čuáccám sámmiláid ohtásávt já ovtáskás ulmuu táásist sehe aalmuglii já raajijd rastalditte uáinust. Sámmiliih láá ohtá aalmug, algáaalmug já uccebloho, mii juáháš eennámtiedálávt, ave, suhápele já ovtáskás ulmui mielđ, kiäin láá sierálagán táár buh, já kiäh kuleh siiviil-, aalmugláš-, pooliitlij, ekonomálij, kulttuurlij já sosiaallij vuoigádvuoatái pirrádâhân;

Mij tiáduttep, ete mij ep lah vala juksám tuođálie tásiáárvu já oovtviárdásášvuoatá sámmilij já eenáblohoaalmugij koská Taažást, Ruošást, Ruotást já Suomást;

Mij čujottep, ete staatái suddáluttempolitiik, mii kuáská sámmiláid, lii hettim ovdánem já tuođálie tásiáárvu já oovtviárdásášvuoatá juksám sámmilij já eres aalmuglášohtsáškode koská páihálávt, aalmuglávt, kuávlulávt, raajijd rastalditteht já aalmugijkoskásávt;

Mij čujottep ain, ete lii tár bu algáttid kulttuurlávt hiäivulijđ prosesijđ, moh táhieh sámmilii áššitubdâm, moiguin pyehtip oovdânpyehtid já tuođáštid historjálid já tááláid suddáluttemprosesijđ já -politiik moh kyeskih sámmiláid já magareh vaikuttásah táin prosesijn já politiikást láá lamaš já láá sámmilij oovdeb, tááláá já puáttee suhápuolváid. Jis ulmen lii juksâđ sovâdâttâm, te kalga vistig čodáldittid tuotávuoatáprooses.

Mij lep tom mielâ, ete tuhhitmist, tuobdâstmist já sovâdâtmist ij lah saahâ tuše sámmilij já koskávuoatást, mut siámmáá ennuv tast, ete kalga tuhhiittid já tubdâstid, ete suddáluttem vaikuttij jieškote-uv sámmilážân já siärvádâhân maangánaál. Mij tarbâšep eenâb ávusvuoatá sámmilij já säämi páikkikuudij maangái já sierálagán feerimij, mainásij já tuotávuoatá seelvâtmist suddáluttem já onnáá tuotávuoatá háárán;

Mij uáinip tehálâžžân algáttid sovâdâttâmprosesijđ, moh kepideh táid negatiivlijđ vaikuttásáid já ovdánem, moh láá čuosâttum sámmiláid sehe ohtásávt ete ovtáskás ulmuu táásist suddáluttemprosesijđ peht. Mij vyerdip, ete tuotávuoatá- já sovâdâttâmprooses toovvât meid puáráttâs sámmiláid.

Mij meridep karttid jo álgám tuotávuoatá- já sovâdâttâmprosesijđ já tuárjuđ taid.

Mij avžuuttep taid staatáid sooppâđ vuovijđ já iävtuid oovtást jieškote-uv Sámitiggijn tuotávuoatá- já sovâdâttâmprosesijđ aalgâtmân, moid uásálistem ovtáskás ulmui uásild kalga leđe rijjâtátuláš já sijn kalga adelid jiegalii já psyykkilii torjuu, já ete mij pieijâp tuárvi olmošlijđ, teknisijđ já ekonomálijđ resursijđ tággáár paargon;

Mij čujottep Kanada tuotávuoatá- já sovâdâttâmlávdikode paargon já ton puátusáid já čuávumân aalmuglii táásist já algáaalmugij koská, mii lii maangánaál šiev ovdâmerkkân já mallin meid puáttee sámmilij tuotávuoatá- ja sovâdâttâmprosesáid sámi kuávluin já Tave-enâmijn;

Mij kenigittep, ete jyehip tiáduid tuotávuoatá- já sovâdâttâmprosesijđ ovdánmist, já vaikuttep toos, ete tágáreh proseseh algáttuvvojeh aalmuglii táásist já raajij rasta táár bu mielđ;

Mij vyerdip, ete tuotâvuotâ- já sovâdâttâmprosesij ulmen lii suogârdiđ já tuodâštiđ historjâlii olgoštem ja vuoigâdvuotâi rikkom, selvâttiđ ete maht taah vaikutteh sâmmilâid já mii siärvâdâhân täällá tiileest já iävtuttiđ ete maht puávtáččij ovdediđ ohtâvuotâ sâmmilij já staatâi kooská sehe sâmmilij juávhust;

Mij vyerdip meid, ete tuotâvuotâ- já sovâdâttâmprosesij puáđusin staatâi ovdâsteijeeh kyeddih ovdâsvástádâs já oovtâst Sâmitiggijn nanodeh sâmmilij sajattuv Tave-enâmijn;

Mij tiäduttep, ete jis mij kolgâp juksâđ tuodâlii täsiáárvu já oovtviärdâsâšvuotâ, kalga aalmugijkoskâsávt tuhhiittum já čannee olmoošvuoigâdvuotâid já algâaalmugvuoigâdvuotâid kunnijâttiđ já heiviittiđ páihálávt, aalmuglâvt, kuávlulávt, raajijd rastaldirteht já aalmugijkoskâsávt, eromâšávt algâaalmugjulgâštus;

**Saamelaisparlamentaarikkojen konferenssin täysistunto kokoontui Trondheimissä 7.2.2017
käsitellen aihetta totuus ja sovinto, mikä koskee saamelaisia, ja lausuu seuraavaa:**

Me viittaamme, että saamelaisilla on omana kansana ja alkuperäiskansana sekä kansallisessa että rajoja ylittävässä perspektiivissä itsemääräisoikeus ja on oikeus tuntea omaa historiaa, elää saamelaisena kansana ja päättää omasta kehityksestä ja priorisoinneista;

Me painotamme, että saamelaiset ovat Norjassa, Venäjällä, Ruotsissa ja Suomessa asuva yksi kansa, joka eri tasoilla on joutunut tai edelleen joutuu kokemaan assimilaatioprosesseja mainituissa valtioissa. Kyseistä asiaa saamelaiset ja kansalaisyhteiskunta pitävät huonona asiana kansallisella ja kansainvälisellä tasolla;

Me painotamme, että mainittujen valtioiden assimilaatioprosessit ovat kohdistuneet saamelaisiin yhteisesti ja yksilötasolla sekä kansallisella että rajoja ylittävässä perspektiivissä. Saamelaiset ovat yksi kansa, alkuperäiskansa ja vähemmistö, joka jakautuu geografisesti, iän, sukupuolen ja yksilöiden mukaan, joilla on erilaisia tarpeita, ja kuuluvat siviili-, kansalais-, poliittisten, taloudellisten, kulttuuristen ja sosiaalisten oikeuksien piiriin;

Me painotamme, että me emme ole vielä saavuttaneet todellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta saamelaisten ja enemmistökansojen välillä Norjassa, Venäjällä, Ruotsissa ja Suomessa;

Me viittaamme, että valtioiden assimilaatiopolitiikka koskien saamelaisia on haitannut kehitystä ja todellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden saavuttamista saamelaisten ja muun kansalaisyhteiskunnan välillä paikallisesti, kansallisesti, alueellisesti, rajoja ylittävästi ja kansainvälisesti;

Me viittaamme edelleen, että on tarve aloittaa kulttuurisesti sopivia prosesseja, jotka takaavat saamelaisen asiantuntemuksen, joilla voimme tuoda esille ja todistaa historiallisia ja nykyisiä assimilaatioprosesseja ja -politiikkaa koskien saamelaisia ja millaisia vaikutuksia näillä prosesseilla ja politiikalla on ollut ja on saamelaisten edellisille, nykyisille ja tuleville sukupolville. Jos tarkoituksena on saavuttaa sovinto, tulee ensin käydä läpi totuusprosessi.

Olemme sitä mieltä, että hyväksymisessä, tunnustamisessa ja sovittamisessa ei ole puhe vain saamelaisten ja norjalaisten keskinäisistä väleistä, vaan yhtä paljon siitä, että on hyväksyttävä ja tunnustettava, että assimilointi vaikutti kuhunkin saamelaiseen ja yhteisöön monella tavalla. Me tarvitsemme enemmän avoimuutta saamelaisten ja saamelaispaikkakuntien monien ja erilaisten kokemusten, kertomusten ja totuuden selvittämistä assimiloinnin ja nykypäivän totuuden suhteen;

Me katsomme tärkeäksi aloittaa sovintoprosesseja, jotka lieventävät näitä negatiivisia vaikutuksia ja kehitystä, jotka ovat kohdentuneet saamelaisiin sekä yhteisesti että yksilötasolla assimilaatioprosessien kautta. Me odotamme, että totuus- ja sovintoprosessi myös saa aikaan hyvitystä saamelaisille.

Me päätämme kartoittaa jo alkaneita totuus- ja sovintoprosesseja ja tukea niitä.

Me kehotamme kyseisiä valtioita sopimaan tapoja ja edellytyksiä yhdessä kunkin Saamelaiskäräjien kanssa totuus- ja sovintoprosessien aloittamiseksi, joihin osallistuminen yksittäisten ihmisten osalta tulee olla vapaaehtoista ja heille tulee antaa henkistä ja psyykkistä tukea, ja että me laitamme tarpeeksi inhimillisiä, teknisiä ja taloudellisia resursseja tällaiseen työhön;

Me viittaamme Kanadan totuus- ja sovintolautakunnan työhön ja sen tuloksiin ja seuraamiseen kansallisella tasolla ja alkuperäiskansojen välillä, joka on monella tapaa hyvänä esimerkkinä ja mallina myös tuleville saamelaisten totuus- ja sovintoprosesseille saamelaisalueilla ja Pohjoismaissa;

Me velvoitamme, että me jaamme tietoja totuus- ja sovintoprosessien etenemisestä, ja vaikutamme siihen, että tällaiset prosessit aloitetaan kansallisella tasolla ja rajojen yli tarpeen mukaan;

Me odotamme, että totuus- ja sovintoprosessien tarkoituksena on pohtia ja todistaa historiallista syrjintää ja oikeuksien rikkomista, selvittää miten nämä vaikuttavat saamelaisiin ja meidän yhteisöömme nykyisessä tilanteessa ja ehdottaa miten voisi edistää yhteyttä saamelaisten ja valtioiden välillä sekä saamelaisten keskuudessa;

Me odotamme myös, että totuus- ja sovintoprosessien tuloksena valtioiden edustajat kantavat vastuuta ja yhdessä Saamelaiskäräjien kanssa vahvistavat saamelaisten asemaa Pohjoismaissa;

Me painotamme, että jos meidän tulee saavuttaa todellinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, tulee kansainvälisesti hyväksytyjä ja sitovia ihmisoikeuksia ja alkuperäiskansaoikeuksia kunnioittaa ja soveltaa paikallisesti, kansallisesti, alueellisesti, rajoja ylittävästi ja kansainvälisesti, erityisesti alkuperäiskansajulistusta;